

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **E. H.**, zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 1. 2003, č. j. OAM-20/VL-20-03-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 3. 2004, č. j. 24 Az 55/2003-50,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 16. 1. 2003, č. j. OAM-20/VL-20-03-2003, neudělil žalovaný žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl tak, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce citoval řadu ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil a trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12, § 14 zákona o azylu, resp. minimálně pro vztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 4. 3. 2004. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v tom, že důvody uplatněné žalobcem nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce se pobytem v ČR vyhýbal postihu za nenastoupení základní vojenské služby. V ČR si chtěl legalizovat pobyt i proto, aby zde mohl svědčit v soudním řízení ve věci vraždy svého strýce. Poukázal též na všeobecně špatnou situaci na Ukrajině. Správní orgán po provedeném řízení usoudil, že nelze učinit závěr, že by žalobce splňoval podmínky pro udělení azylu nebo pro vztažení překážky vycestování, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost založenou na důvodu uvedeném v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy na nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Uvedl, že jsou u něho dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu: na Ukrajině se dostal do potíží, když odmítl nastoupit vojenskou službu, a to z důvodu svého přesvědčení, kdy odmítá službu ve zbrani. Ukrajinský zákon však neobsahuje ekvivalent služby vlasti beze zbraně. Žalobce tak byl postihován za své přesvědčení, které se neslučovalo s oficiální politikou státu; perzekuci prováděly oficiální státní orgány. Proto mu nezbylo než vycestovat ze země a požádat o azyl. Žalobce patřil do sociální skupiny neschvalujících službu ve zbrani, což domovský stát potírá. Dále upozornil na to, že podle Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka mohou být za pronásledování považovány i diskriminační či jinak postihující činy soukromých osob, pokud je státní orgány vědomě tolerují, odmítají jim čelit nebo nejsou schopny zajistit účinnou ochranu.

Dále se žalobce dovolával kasačních důvodů obsažených v § 103 odst. 1 písm. b), d) s. ř. s. Žalovaný podle něho provedl nedostatečné dokazování; nepřihlédl přitom k velmi omezeným možnostem žalobce coby žadatele o udělení azylu, jak prokázat pronásledování v zemi původu. Krajskému soudu žalobce vytkl to, že nepřezkoumal dodržení procesních předpisů ze strany žalovaného, což učinit měl, byť stěžovatel v žalobě poukazoval na vady správního řízení jen v obecné rovině. Minimálně se měl zabývat tím, zda žalovaný ve správním řízení provedl dostatečné dokazování a zda jeho rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno. Konečně napadl i to, že správní orgán ani soud u něho neshledaly překážku vycestování, neboť žalobce bude po návratu do vlasti vystaven administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů, a hrozí mu též nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Závěrem žalobce požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť pro uplatňování svých práv u soudu potřebuje být nadále přítomen v České republice. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, protože rozhodl přímo ve věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že stěžovatelova životní situace na Ukrajině nesvědčí o tom, že by stěžovatel byl pronásledován, případně že by zakoušel odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stěžovatel se odvolával na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, podle níž mohou být původci činů zakládajících pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu i soukromé osoby, nejen státní moc sama. Podstatný je totiž přístup státní moci k nezákonným činům jednotlivců, tedy to, zda státní moc takovým činům čelí, nebo zda jim jen bezmocně přihlíží. Tato argumentace je však ve vztahu ke stěžovatelovu důvodu pro udělení azylu, o který opírá svou kasační stížnost, tedy k jeho obavě z trestního stíhání za vyhýbání se základní vojenské službě, zcela nepřiléhavá. Sám stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že persekuce byla prováděna oficiálními státními orgány. Jak plyne ze správního spisu, důvodem, proč stěžovatel nenastoupil do vojenské služby, byla špatná strava a šikana. Závěr správního orgánu a poté i krajského soudu o tom, že stěžovatel neodmítal nastoupit do výkonu vojenské služby z důvodu jeho náboženského či jiného přesvědčení, je tak správný. Případné trestní stíhání z důvodu nenastoupení základní vojenské služby nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, neboť v prvé řadě nebylo motivováno stěžovatelovými politickými postoji či některou z jeho sociálních charakteristik, jak jsou uvedeny v § 12 písm. b) zákona o azylu.

Tvrzení v kasační stížnosti o tom, že stěžovatel odmítl nastoupit vojenskou službu z důvodu svého přesvědčení, kdy odmítá službu ve zbrani, přičemž ukrajinské zákony neobsahují ekvivalent služby vlasti beze zbraně, tedy že stěžovatel byl postihován za své přesvědčení, které se neslučovalo s oficiální politikou státu, a z toho vyplývající tvrzení, že stěžovatel patří do sociální skupiny osob neschvalujících službu ve zbrani, stěžovatel v řízení před krajským soudem a ostatně ani v řízení správním neuvedl. Z jeho žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, jakož i z protokolu o pohovoru nijak nevyplynulo, že by důvodem jeho vyhýbání se odvodu byly jeho pacifistické postoje. V rámci pohovoru stěžovatel uvedl, že původně měl zdravotní problémy, poté se mu již tak nějak nechtělo; dodal, že na vojně je špatné stravování, dochází k bití. Jeho tvrzení v kasační stížnosti se tak navíc jeví jako účelové. Podstatné nicméně je, že stěžovatel uplatnil uvedené skutečnosti až poté, co bylo vydáno napadené rozhodnutí krajského soudu, a Nejvyšší správní soud k nim proto nepřihlížel (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se též ztotožnil se závěrem správních orgánů i krajského soudu o neexistenci překážek vycestování. Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na Zprávy Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině a informace Ministerstva zahraničních věcí ČR nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, a to ve vztahu k jeho vyhýbání se vojenské službě, popř. kde by mu hrozilo nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. Ze zpráv a informací Ministerstva zahraničních věcí ČR (ze dne 26. 7. 2001, č. j. 126113/2001-LP), Společnosti při Č. – Č. t. (ze dne 21. 1. 2002, č. j. OAM-113/2002) a Č. (ze dne 22. 3. 2000) pak nevyplývá, že by na Ukrajině obecně docházelo k pronásledování nebo administrativní šikaně navrátivších se žadatelů o azyl.

Co se týče stížnostních námitek vytýkajících krajskému soudu to, že nepřezkoumal postup žalovaného ve správním řízení, Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil. Stěžovatel namítl vady řízení v obecné rovině, a krajský soud to také konstatoval; přesto

se však stěžovatelovými námitkami zabýval a procesní postup žalovaného přezkoumal. Tato stížnostní námitka nemá tedy žádný vztah k rozhodnutí napadenému kasační stížností.

Nejvyšší správní soud se dále ztotožnil s krajským soudem v závěru, že správní orgán provedl dostatečné dokazování ve věci. Správní orgán vycházel v řízení především ze stěžovatelovy žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu a z informací o politické a ekonomické situaci a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině, zejména pak ze Zpráv Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2000, z února 2001, a za rok 2001, ze dne 4. 3. 2002, a informací Ministerstva zahraničních věcí ČR. Z žádné z těchto písemností nevyplynulo, že by stěžovatel tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu. Stěžovatelova tvrzení o neutěšené situaci v ukrajinské armádě či ekonomice, může snad svědčit o životních podmínkách na Ukrajině; azylové řízení však slouží ke zjištění či vyvrácení existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o udělení azylu. Pro tyto účely bylo dokazování provedené správním orgánem dostačujícím.

Ani námitce vytýkající žalovanému nedostatečné odůvodnění rozhodnutí nelze přisvědčit. Žalovaný po provedení důkazů písemnostmi shromážděnými v řízení uzavřel, že stěžovatel se nedovolával žádného z důvodů vedoucích k udělení azylu, a naopak potvrdil, že o azyl požádal kvůli obavám z uvěznění v důsledku nenastoupení vojenské služby, ekonomickým potížím ve vlasti, nesouhlasu s celkovou situací v zemi původu a snaze vyhnout se nepříznivým následkům uděleného správního vyhoštění. Žalovaný stěžovateli neudělil azyl, neboť jeho výpovědi nesvědčily o tom, že byl v zemi původu vystaven pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (§ 12 zákona o azylu). Žalovaný se zabýval i situací na Ukrajině, jejíž nepříznivé rysy stěžovatel uvedl v průběhu správního řízení. Dále posoudil i důvody pro případné udělení azylu dle § 13 a § 14 zákona o azylu a existenci překážek vycestování dle § 91 zákona o azylu. Své důvody a svůj myšlenkový postup pak v rozhodnutí náležitě popsal. Za takového stavu věcí pak nelze hovořit o nedostatečném odůvodnění. Ke stejnému závěru došel i krajský soud, který důvody rozhodnutí žalovaného řádně přezkoumal.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny stěžovatelovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřípustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. července 2005

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu